

Allvarlig kritik mot Länsstyrelsen i Jämtlands län för att den försummat sina skyldigheter enligt delgivningslagen (2010:1932)

Beslutet i korthet: Länsstyrelsen skulle delge 13 medlemmar i en sameby ett vitesföreläggande. Efter att det hade kommit in hindersbevis i fråga om två av medlemmarna vidtog länsstyrelsen inga ytterligare åtgärder för att delge dem. Länsstyrelsen har inför JO förklarat sin passivitet med att ett agerande från länsstyrelsens sida mot vissa medlemmar i samebyn inte skulle gynna förutsättningarna för att nå en samförståndslösning. I JO:s beslut konstateras att det är en mycket dålig förklaring. Eftersom länsstyrelsen hade valt att meddela vitesföreläggandet var länsstyrelsen också skyldig att se till att alla de 13 medlemmarna i samebyn fick del av föreläggandet. Länsstyrelsen får allvarlig kritik.

Bakgrund

Genom ett beslut den 28 september 1978 fastställde dåvarande lantbruksnämnden i Jämtlands län för Tännäs sameby (nuvarande Ruvhten Sijte) ett högsta renantal som får hållas inom samebyn. Ruvhten Sijte hade dock under många år haft ett högre renantal än det tillåtna. För att minska antalet renar i samebyn beslutade Ruvhten Sijte den 18 oktober 2005 och den 5 juni 2006 hur många renar respektive medlem i samebyn högst fick ha. Den 23 december 2010 ansökte Ruvhten Sijte om att Länsstyrelsen i Jämtlands län skulle förelägga 13 medlemmar i samebyn att vid vite minska sitt renantal (dnr 611-68-11). Den 13 februari 2012 meddelade länsstyrelsen följande beslut.

Länsstyrelsen förelägger envar av Motparterna 1-13, att senast vid årlig renräkning i Ruvhten Sijte säsongen 2012/2013 för länsstyrelsen visa att de uppfyllt samebyns beslut, den 18 oktober 2005, och den 5 juni 2006, i den del som berör dem, om högsta renantal per medlem i samebyn.

Länsstyrelsen föreskriver för envar av Motparterna ett vite om 1 267 kr per ren som överstiger det högsta renantal som framgår nedan.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 5 februari 2013 framförde Ruvhten Sijte klagomål mot Länsstyrelsen i Jämtlands län bl.a. med anledning av att

länsstyrelsen ännu inte hade delgett två av samebyns medlemmar, AA och BB, beslutet. Ruvhten Sijte uppgav i denna del följande.

Länsstyrelsens passivitet är anmärkningsvärd då tjänstemän vid länsstyrelsen som har hand om rennärringsfrågor har träffat AA och BB vid upprepade tillfällen sedan beslutet meddelades. Både AA och BB var med på renräkningen som genomfördes i januari 2013 då även företrädare för länsstyrelsen var närvarande. AA var därutöver med på renräkningen i mars 2012 och även vid detta tillfälle närvarade företrädare för länsstyrelsen. AA deltog dessutom vid två möten med länsstyrelsen den 16 oktober respektive den 4 december 2012. Inte vid något av dessa tillfällen försökte länsstyrelsen delge AA och BB beslutet. Vid mötet den 16 oktober 2012 uttalade såväl landshövdingen som en tjänsteman vid länsstyrelsen att de inte var villiga att verka för att enskilda medlemmar utdömdes vite på grund av att de inte följer samebyns beslut om högsta tillåtna renantal. Mot denna bakgrund kan samebyn inte frigöra sig från tanken att landshövdingens och tjänstemannens inställning även påverkat handläggningen av delgivningen av AA och BB.

Utredning

Diariekort och samtliga handlingar i länsstyrelsens ärende med dnr 611-68-11 begärdes in och granskades. Av handlingarna framgick bl.a. följande. Den 8 maj 2012 gav länsstyrelsen Polismyndigheten i Jämtlands län i uppdrag att delge AA och BB beslutet genom stämmningsmannadelgivning. Den 22 maj 2012 kom det in hindersbevis av vilka det framgick att AA och BB flyttat från angiven adress. Därefter syntes inga andra åtgärder ha vidtagits av länsstyrelsen för att försöka delge AA och BB beslutet inför renräkningen 2012/2013.

Ärendet remitterades därefter till länsstyrelsen som uppmanades att yttra sig om handläggningen av ärendet när det gällde delgivningen av AA och BB. Länsstyrelsen uppmanades vidare att redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

I sitt yttrande anförde länsstyrelsen (länsrådet CC) i huvudsak följande.

Beslutet expedierades den 20 februari 2012 genom vanlig delgivning, vilket i detta fall inneburit att beslutet sänts till mottagaren med ett bifogat delgivningskvitto. För det fall delgivningskvittot inte undertecknats och återsänts till länsstyrelsen inom 14 dagar skickar länsstyrelsen, enligt sina rutiner, ut en påminnelse. För det fall delgivningskvittot inte återsänds efter påminnelse, skickar länsstyrelsen den handling som ska delges genom rekommenderad försändelse med mottagningsbevis. Först sedan även den formen av delgivning misslyckats, ska andra delgivningssätt såsom delgivning genom s.k. stämmningsman övervägas. Såvitt framgår har länsstyrelsens rutiner följts i aktuellt ärende.

I aktuellt ärende visade det sig att delgivningssvårigheter förelåg;

- - -

Beträffande AA och BB inkom den 22 maj 2012 hindersbevis från polismyndigheten utvisande bland annat att de avflyttat från angivna adresser och att delgivning därför inte kunnat ske. Kungörelsedelgivning hade därefter kunnat övervägas. Ytterligare delgivningsförsök före renräkningen 2012/13 till vilken

beslutet hänvisade, företogs dock inte. Som bakgrund till detta önskar länsstyrelsen framföra följande.

Sedan lång tid tillbaka har länsstyrelsen kunnat konstatera att det föreligger betydande motsättningar mellan medlemmarna inom samebyn. Detta har negativt påverkat arbetsmöjligheterna för renskötseln inom samebyn.

Genom beslut den 30 mars 2001 förordnade länsstyrelsen, med stöd av bland annat 72 § rennäringslagen, RNL, syssloman för samebyn. Bakgrunden till förordnandet var att styrelse saknades och att renskötseln inom samebyn var bristfällig. Uppdraget som syssloman avslutades.

Starka interna motsättningar i samebyn har därefter förelegat och föreligger alltjämt, vilket bland annat medfört att vissa medlemmar inlämnat ansökan till Sametinget med begäran att samebyn ska delas.

Markägare i Västra Härjedalen har upprepat påtalat uppkomna problem med anledning av hur samebyn handhar renskötseln. Länsstyrelsen handlägger och har handlagt ett flertal ärenden rörande frågor om att avlägsna renar från mark utanför renskötseområdet samt förelägganden att minska renantalet för samebyn. Länsstyrelsen har tillsammans med Sametinget under 2012 vid upprepade tillfällen haft möten och kontakter med, fastighetsägare, samebyn och dess medlemmar. Länsstyrelsen har vid dessa möten representerats av landshövding DD och sakkunnig fjällförvaltning EE samt jurist FF. Syftet med mötena har från de bägge myndigheternas sida varit att föra en konstruktiv dialog i olika frågor som rör samebyn.

Det är i och för sig riktigt att AA deltagit vid dessa möten. BB har inte närvarat vid något av dessa möten. Länsstyrelsen har inte i förväg känt till vilka av medlemmarna i samebyn som skulle närvara och några förberedelser för delgivning inför mötena har inte vidtagits. Under den tid dessa möten och kontakter pågått har länsstyrelsen bedömt att ett agerande från länsstyrelsens sida att vidta ytterligare åtgärder mot vissa medlemmar i samebyn inte skulle gynna förutsättningarna för att nå en samförstånds lösning vilket är bakgrunden till att ytterligare delgivningsåtgärder inte vidtagits mot AA och BB.

Bedömning av handläggningen

Länsstyrelsen vill påpeka att det enligt 15 § RNL inte åligger länsstyrelsen *skyldighet* att förelägga medlem i sameby som har fler renar än som beslutats utan att länsstyrelsen utifrån egen bedömning har att avgöra detta. Mot bakgrund härav och vad som ovan anförts, kan länsstyrelsen inte finna några formella brister i handläggningen av ärendet i de frågor som avses med JO:s remiss.

Ruvhten Sijte kommenterade remissvaret och framförde ytterligare klagomål.

Rättslig reglering

Enligt 15 § andra stycket rennäringslagen (1971:437), RNL, bestämmer länsstyrelsen det högsta antal renar som får hållas på bete inom en samebys betesområde. Om samebyn bryter mot ett sådant beslut, får länsstyrelsen enligt bestämmelsens tredje stycke vid vite förelägga byn att följa beslutet.

I det fall samebyn med stöd av 35 § första stycket RNL bestämt hur många renar en medlem högst får inneha, får ett föreläggande att minska antalet renar även riktas mot en medlem som inte följer samebyns beslut (15 § fjärde stycket RNL).

Ett vitesföreläggande ska enligt 2 § fjärde stycket lagen (1985:206) om viten delges adressaten.

Enligt 7 § delgivningslagen (2010:1932) är det den myndighet som handlägger ett mål eller ett ärende som har ansvar för att se till att delgivning sker i målet eller ärendet.

Bedömning

Länsstyrelsen beslutade den 13 februari 2012 att förelägga 13 medlemmar i Ruvhten Sijte att vid vite minska sitt renantal. Eftersom länsstyrelsens beslut var förenat med vite skulle det därmed också delges var och en av de 13 medlemmarna. Av utredningen framgår det att länsstyrelsen efter att den fick del av hindersbevisen i maj 2012 inte vidtog några som helst åtgärder för att försöka delge AA och BB beslutet innan tidpunkten för fullgörelse inträffade.

Länsstyrelsen har förklarat sin passivitet med att ett agerande från länsstyrelsens sida mot vissa medlemmar i samebyn inte skulle gynna förutsättningarna för att nå en samförståndslösning. Det är en mycket dålig förklaring. Eftersom länsstyrelsen har valt att meddela beslutet var länsstyrelsen också skyldig att se till att alla de 13 medlemmarna delgavs beslutet. Länsstyrelsen förtjänar allvarlig kritik för sin passivitet.

Vad Ruvhten Sijte i övrigt anfört föranleder inte några ytterligare åtgärder eller uttalanden från min sida.